



กฎหมายว่าด้วยการรับบุตรบุญธรรมของประเทศสิงคโปร์ (Adoption of Children Act) *

ภรภัทร ปัญญาวิช**

บทนำ

กฎหมายว่าด้วยการรับบุตรบุญธรรมในสิงคโปร์แสดงให้เห็นถึงวิวัฒนาการและความก้าวหน้าทางกฎหมายที่ลึกซึ้ง โดยรัฐบาลเชิญชวนให้คนโสดหรือคู่สมรสรับอุปการะบุคคลอื่นมาอยู่ในความดูแลของตน ในฐานะผู้ปกครองหรือผู้รับบุตรบุญธรรม ซึ่งส่วนใหญ่บุคคลที่รับมานั้นล้วนเป็นเด็กทั้งสิ้น ผู้ที่รับบุตรบุญธรรมเหล่านี้จึงกลายเป็นผู้ปกครองหรือบิดามารดาโดยชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งการกำกับดูแลการรับบุตรบุญธรรมนั้น ถูกกำหนดให้อยู่ภายใต้คำสั่งตามกฎหมายทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นการโอนสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบทั้งหมดของบิดามารดาผู้ให้กำเนิดไปยังฝ่ายผู้รับบุตรบุญธรรมอย่างถาวร^๑

กระบวนการในการรับบุตรบุญธรรม

กระบวนการรับบุตรบุญธรรมในสิงคโปร์ต้องดำเนินการตามลำดับขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดไว้อย่างชัดเจน ซึ่งแต่ละขั้นตอนได้ผ่านการพิจารณาแล้วว่า เป็นไปเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่เด็กและผู้ที่มีแนวโน้มจะเป็นผู้ปกครองเด็กนั้นในอนาคต กระบวนการนี้ครอบคลุมทุกด้านตั้งแต่การศึกษาถึงความพร้อมของผู้รับบุตรบุญธรรม การรับสมัครผู้ที่ประสงค์จะเป็นผู้รับบุตรบุญธรรมไปตลอดจนถึงการติดตามผลภายหลังจากที่มีการรับบุตรบุญธรรมไปแล้ว กระบวนการดังกล่าวมีการระบุไว้อย่างชัดเจนภายใต้กฎหมายว่าด้วยการรับบุตรบุญธรรมของประเทศสิงคโปร์ (Adoption of Children Act: ACA)

ทั้งนี้ ระยะเวลาในการดำเนินการของแต่ละขั้นตอนอาจแตกต่างกันออกไปเพราะปัจจัยต่าง ๆ ของผู้รับอุปการะแต่ละรายที่ไม่เหมือนกัน ซึ่งแต่ละขั้นตอนสะท้อนถึงการให้ความสำคัญและใส่ใจถึงรายละเอียดต่าง ๆ ในการรับบุตรบุญธรรม

ขั้นตอนดังกล่าวเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการรับบุตรบุญธรรมของประเทศสิงคโปร์ (หมวดที่ ๔ ฉบับปรับปรุงแก้ไขปี พ.ศ. ๒๕๕๕) ซึ่งเกี่ยวกับการโอนสิทธิของผู้ปกครองเดิมของเด็กไปยังผู้รับบุตรบุญธรรมที่ไม่ใช่บิดามารดาโดยกำเนิดของเด็ก ซึ่งขั้นตอนโดยสรุปของการรับบุตรบุญธรรมในสิงคโปร์มีดังต่อไปนี้^๒

- ศาลจะสั่งให้ผู้ที่มีประสงค์จะรับบุตรบุญธรรมหรือทนายความของบุคคลดังกล่าวให้ขอความยินยอมจากผู้อำนวยความสะดวกการสังคมจากกระทรวงบริการสังคมและครอบครัวของสิงคโปร์ (Ministry of Social and Family Services: MSF) ให้ทำหน้าที่เป็นผู้ปกครองในการรับเลี้ยงบุตรบุญธรรม (Guardian In Adoption: GIA) สำหรับเด็กในระหว่างกระบวนการรับบุตรบุญธรรม

* บทความประจำเดือนสิงหาคม ๒๕๖๖

** บุคลากรจัดทำฐานข้อมูลกฎหมาย ฝ่ายค้นคว้าและเปรียบเทียบกฎหมาย กองกฎหมายต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

^๑ Jonathan Wong. “Child Adoption Process in Singapore: 4 Crucial Facts” . สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๖, จาก <https://www.singaporefamilylawyer.com/insights/adoption-singapore/>

^๒ อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ ๑



- GIA มีหน้าที่ปกป้องผลประโยชน์ของเด็ก โดย GIA จะเป็นผู้ดำเนินการตรวจสอบที่จำเป็นเกี่ยวกับสถานการณ์และสภาพแวดล้อมทางสังคมในการขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม การตรวจสอบดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของเด็กและรายงานผลดังกล่าวต่อศาลครอบครัว
- ศาลจะออกคำสั่งการรับบุตรบุญธรรมก็ต่อเมื่อเป็นที่พอใจแล้วว่าได้ปฏิบัติตามข้อกำหนดของกฎหมายว่าด้วยบุตรบุญธรรม (หมวด ๔) แล้ว และเห็นว่าการรับบุตรบุญธรรมนั้นเป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็กที่จะรับเป็นบุตรบุญธรรม^๓

หลักเกณฑ์ในการรับบุตรบุญธรรมโดยสังเขป

๑) สถานะด้านถิ่นที่อยู่

ผู้รับบุตรบุญธรรมและคู่สมรสของผู้รับบุตรบุญธรรมจะต้องอาศัยอยู่ในสิงคโปร์จึงจะรับบุตรบุญธรรมได้ เช่น เป็นพลเมืองสิงคโปร์ หรือผู้มีสิทธิอยู่อาศัยโดยถาวร หรือเป็นผู้ถือใบอนุญาตทำงานสำหรับคนต่างชาติ หรือเป็นผู้ถือใบอนุญาตสำหรับผู้ติดตามประเภท ๑ ของผู้ถือใบอนุญาตทำงานสำหรับคนต่างชาติ หรือผู้ถือใบอนุญาตอื่นใดที่ศาลครอบครัววินิจฉัยว่าเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในสิงคโปร์

๒) อายุ

ผู้รับบุตรบุญธรรมและคู่สมรสของผู้รับบุตรบุญธรรมต้องมีอายุอย่างน้อย ๒๕ ปี และมีอายุมากกว่าบุตรบุญธรรมอย่างน้อย ๒๑ ปี

หากผู้รับบุตรบุญธรรมและคู่สมรสของผู้รับบุตรบุญธรรมมีอายุต่ำกว่า ๒๕ ปีและ/หรืออายุมากกว่าเด็กน้อยกว่า ๒๑ ปี การรับบุตรบุญธรรมอาจได้รับการอนุญาตเป็นกรณีพิเศษ หากผู้รับบุตรบุญธรรมและบุตรบุญธรรมมีความเกี่ยวข้องทางสายเลือด หรือมีสถานการณ์พิเศษอื่น ๆ ที่สมเหตุสมผลในการรับบุตรบุญธรรม

๓) ความห่างของอายุที่สูงสุดระหว่างผู้รับบุตรบุญธรรมและบุตรบุญธรรม

ทั้งผู้รับบุตรบุญธรรมและคู่สมรสของผู้รับบุตรบุญธรรมไม่ควรมีอายุมากกว่าบุตรบุญธรรมเกิน ๕๐ ปี เนื่องจากในฐานะพ่อแม่บุญธรรมจะต้องรับผิดชอบในการให้การศึกษาและปกป้องสวัสดิภาพของบุตรบุญธรรมจนกว่าเขาจะเป็นอิสระและสามารถรับผิดชอบตนเองได้ ผู้รับบุตรบุญธรรมจะต้องตรวจสอบให้แน่ใจว่ามีทรัพย์สินและเงินเพียงพอที่จะดูแลบุตรบุญธรรมจนกว่าจะบรรลุเป้าหมายดังกล่าว

๔) สถานภาพสมรส

หากผู้รับบุตรบุญธรรมเป็นชายโสด จะไม่ได้รับอนุญาตให้รับเลี้ยงเด็กผู้หญิง เว้นแต่จะมีสถานการณ์พิเศษที่จะพิสูจน์การรับเลี้ยงบุตรบุญธรรมได้ ทั้งนี้เป็นไปตามมาตรา ๔ (๓) ของกฎหมาย ACA

หากผู้รับบุตรบุญธรรมแต่งงานแล้วและตั้งใจที่จะรับเลี้ยงบุตรบุญธรรมโดยลำพัง ผู้รับบุตรบุญธรรมต้องได้รับความยินยอมจากคู่สมรส ทั้งนี้เป็นไปตามมาตรา ๔ (๕) ของกฎหมาย ACA^๔

หลักเกณฑ์ด้านสัญชาติและถิ่นที่อยู่

^๓ Gloria James-Civetta Office. "ADOPTION" . สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๖, จาก

<https://www.gjclaw.com.sg/areas-of-practice/adoption-in-singapore/>

^๔ อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ ๓



ผู้รับบุตรบุญธรรมต้องพิสูจน์ได้ว่ามีถิ่นที่อยู่ในสิงคโปร์ก่อนจึงจะสามารถรับบุตรบุญธรรมได้ตามมาตรา ๔ (๖) ผู้รับบุตรบุญธรรมจะต้องมีถิ่นที่อยู่ในสิงคโปร์โดยทางใดทางหนึ่งดังต่อไปนี้

- มีสัญชาติสิงคโปร์
- มีถิ่นที่อยู่ถาวร
- มีใบอนุญาตทำงานสำหรับคนต่างชาติ
- มีใบอนุญาตสำหรับผู้ติดตามประเภท ๑ ของผู้ถือใบอนุญาตทำงานสำหรับคนต่างชาติ
- มีใบอนุญาตอื่นใดที่ศาลครอบครัววินิจฉัยว่าเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในสิงคโปร์

นอกจากนี้ ผู้อยู่อาศัยที่ไม่ใช่พลเมืองสิงคโปร์จะต้องได้รับการรับรองและการยอมรับจากประเทศบ้านเกิดของตนผ่านทางสถานทูตหรือคณะกรรมการการระดับสูง

ผู้รับบุตรบุญธรรมจะต้องกรอกรายงานการศึกษาถึงความพร้อมของผู้รับบุตรบุญธรรม โดยปกติแล้วกระทรวงบริการสังคมและครอบครัวของสิงคโปร์จะจัดทำรายงานนี้เพื่อประเมินว่าผู้รับบุตรบุญธรรมและครอบครัวมีความพร้อมสำหรับการรับเลี้ยงบุตรบุญธรรมมากน้อยเพียงใด ด้วยรายงานนี้ ผู้รับบุตรบุญธรรมจะต้องได้รับจดหมาย In-Principle Approval (IPA) สำหรับกรณีที่มีการสมัครรับบุตรบุญธรรมโดยอาศัยใบอนุญาตสำหรับผู้ติดตามประเภท ๑ ของผู้ถือใบอนุญาตทำงานสำหรับคนต่างชาติ

ในกรณีที่มีการรับบุตรบุญธรรมจากสาธารณรัฐประชาชนจีน (บุตรบุญธรรมมีสัญชาติจีน) ผู้รับบุตรบุญธรรมจะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดที่กำหนดโดยศูนย์สวัสดิการเด็กและการรับเลี้ยงบุตรบุญธรรมแห่งประเทศจีน (China Centre for Children's Welfare and Adoption: CCCWA) ซึ่งรายละเอียดเพิ่มเติมอยู่บนเว็บไซต์ของกระทรวง MSF ประเทศสิงคโปร์^๕

การให้ความยินยอม

ผู้รับบุตรบุญธรรมทั้งที่อยู่ในสถานะโสดหรือสมรสแล้ว ล้วนจะต้องขอความยินยอมจากบุคคลหลายฝ่ายดังต่อไปนี้ ซึ่งการให้ความยินยอมนั้นต้องมีการรับรองในเอกสารที่ลงลายมือชื่อเพื่อให้การรับบุตรบุญธรรมนั้นมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมาย

- ๑) คู่สมรสของผู้รับบุตรบุญธรรม หากผู้รับบุตรบุญธรรมสมัครเป็นผู้รับบุตรบุญธรรมเพียงฝ่ายเดียว (คู่สมรสมิได้สมัคร) และผู้รับบุตรบุญธรรมสมรสแล้ว
- ๒) บิดามารดาผู้ให้กำเนิดของเด็ก (หากบิดามารดามีอายุต่ำกว่า ๒๑ ปี ผู้รับบุตรบุญธรรมต้องขอความยินยอมจากผู้ปกครองของบิดามารดานั้น)
- ๓) ผู้ปกครองของเด็ก (ถ้ามี)
- ๔) ผู้ดูแลเด็ก
- ๕) บุคคลที่รับผิดชอบในการอุปการะเลี้ยงดูเด็ก

^๕ Ricky Soetikno. "A simple guide on adoption in Singapore" . สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๖, จาก

<https://www.harryelias.com/content/simple-guide-adoption-singapore>



หากไม่สามารถขอความยินยอมจากบุคคลดังกล่าวด้วยการรับรองในเอกสารที่ลงลายมือชื่อ
ได้ ผู้รับบุตรบุญธรรมอาจใช้คำสั่งศาลแทนการให้ความยินยอมนั้นได้ โดยต้องปรากฏว่ามีสถานการณ์พิเศษที่
สมเหตุสมผล โดยจะต้องยื่นเป็นคำร้องต่อศาล^๖

ข้อเสนอแนะ

ผู้รับบุตรบุญธรรมที่มีความประสงค์จะรับบุตรบุญธรรมเพื่อตอบสนองความต้องการด้านต่าง
ๆ ของตนเอง เช่น ผู้ที่ประสงค์อยากมีบุตรแต่ไม่สามารถมีได้ด้วยปัจจัยต่าง ๆ สิ่งสำคัญอย่างยิ่งคือการเตรียม
ความพร้อมในการรับเลี้ยงบุตรบุญธรรม ไม่ว่าจะเป็นการแสวงหาความรู้และการปรึกษาเพื่อรับคำแนะนำจาก
ผู้เชี่ยวชาญ การทำความเข้าใจถึงกระบวนการสมัครเป็นผู้รับบุตรบุญธรรมที่มีรายละเอียดเล็กน้อยต่าง
ออกไปในแต่ละกรณี รวมถึงการทำความเข้าใจข้อกำหนดที่ซับซ้อนของกฎหมายว่าด้วยการรับบุตรบุญธรรม
ซึ่งทั้งหลายเหล่านี้ถือเป็นขั้นตอนพื้นฐานในการเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือไปสู่การเปลี่ยนแปลงบทใหม่ของ
ชีวิตในการรับบุตรบุญธรรมให้เป็นไปอย่างราบรื่น^๗

^๖ อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ ๕

^๗ อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ ๑